

a hnětl je modelací, která má cosi pratyypického, přísného, zákonného a mohutného jako položené základy světa. Přinesl svůj vlastní tvárný čin: ryze osobní a nové pojetí výrazových forem. Není nic měkkého, nic slabošského v jeho díle: napětí, které napíná a váže jeho osoby, jest vášnivě, někdy až karikaturně velké: jsou to malované víry a bouře citů. Mállokdy pokryl se básník a myslitel s umělcem tak cele jako zde: mállokdo v moderní době vyjádřil se *celý* tak čistě a plně, tak beze zlochků mediem ryze tvárným a plastickým. Poeta, myslitel, ano, a ve velmi vysoké potenci — ale i poeta i myslitel zužitý a obrácený *cele* jen k napojení a zesílení kořenů *umělcových*: to jest cudná ta sladkost, *poslední* harmonie, kterou zde vycituju a jež si mne podmaňuje. — — —

V sále před tím *Besnardův* rodinný portrét v přírodě koketuje s Angličany z XVIII. století, jež by rád přeložil do modernější a světlejší noty — ale nezápasí s nimi vážně a opravdově: nesnesl by ku příkladu soupeřství Gainsboroughova ani na minutu. Nedaleko odtud *Jacques E. Blanche*: i když se mně zdával problematickým a málo jadrným malířem, zůstával alespoň v mojí představě člověkem vkusu; nyní, kdy jsem viděl jeho banální ženský akt na pruhované pohovce, musím i o tom pochybovat. *Lucien Simon* má svoje kvality, ale nevidím jej na postupu, a *Cottetův* pokus o obrození se zdá se mně spíš chvilkově zajímavý a pikantní než plodný. *Gaston La Touche* vyvětrává vůči hledě: smyslnost jeho začíná býti někde již i anekdotová. V dost podobném položení zdá se mně býti i *Caro-Delvaile*: pasiva převyšují aktiva. Těžištěm starého salonu des Artistes jsou tentokrát zajímavé dekorace *Henriho Martina*, zajímavé přesto, že nedostupují chvály, kterou je vyzdvihl v „*Revue bleue*“ *Mauclair*. *Martin* je očividně z nižší, méně plné a rytmické sféry než *Puvis de Chavannes*, jehož jméno bylo při této příležitosti kýmisi vzato nadarmo. Cítil jsem neustále, jak citovost jeho jest obmezena a nestačí dáti bohatého rytmického těla jeho visí, trochu příliš apriorní a akademicky dobré vůle. Velmi zajímavé výrazové prostředky bývají u něho někdy zrazovány nedostatkem vnitřní něhy a psychickou ne prostotou, nýbrž spíše chudobou. Přesto některá pole drží se na vrchole toho, co podává salon.

Mile Dufau také nedrží rovnováhu svými pracemi svojí značně pověsti; její dekorace pro dům *Rostandův* jsou celkem konvenčnější a tápavější, než jsem čekal.

René Ménarda dvě antické krajiny, určené pro Sorbonnu, blíží se opravdově velikosti a noblese stylové. Z mladých a nejmladších zasluhují čestné zmínky **rozkošný** poeta-dekoratér *Maurice Denis*, vracející se svým uměním k čistým pramenům nerozdvojené minulosti, a malíř krásné rasy *Charles Guérin*: to jest malováno ne hmotou barvy, ale magnetismem nervové rozkoše.

Mezi sochaři několik jmen jest hodno pozdravu nebo zmínky. Tak *Rodin*, který vystavuje bustu chemika *Berthelota*: umění, jehož klid jest jen zkrocenou silou. *Dejeanovy* sošky mají grácii nikterak planou a zvětralou. A *Bourdelle* je vždycky zajímavý a nebanální, i když neumí ještě plně vyvážit bouři svých nervů a svého srdce v uměleckou harmonii.

V galerii Durand-Ruelově

vystavoval v červnu soubor svých děl známý švédský malíř *Anders Zorn* s patrným úspěchem. Dílo Zornovo representovalo se tu ve velmi příznivém světle jako dílo člověka, který ovládá neomylně všechny prostředky a zbraně svého talentu, někdy spíše prudkého a útočného, než opravdu hlubokého a silného. Zorn jest robustní talent, který ví, co chce, a bez rozpaků a pochyb, ale i bez duševní cudnosti dosahuje toho, co chce, přímým, někdy i příkrým útokem. Výrazové prostředky nemají pro něho tajemství: ať jest to olej, ať akvarela, ať pastel, ať lept, všechno ovládá se suverenitou velkého virtuosa, ze všeho, alespoň materiálně, vykořisťuje plný široký účín. Zorn dosahuje i tam, kde selhal útok nejednomu modernímu mistrovi před ním — škoda jen, že vítězství Zornovo jest vždycky spíše hmotného rázu, jako podařený *tour de force*, a po druhé, že nedá se myslit často bez předchůdců, které snad překonává, ale jichž přece dříve zužívá: vlastní tvůrčí duchová síla Zornova, teplo jeho duchové atmosféry, není právě veliké. Zvláštní robustní smyslnost dýše z celého díla Zornova, ať maluje plavé animální krasavice, nebo štavnaté, vodou bohaté krajiny nebo ať neomylně vytěžuje světelné problémy interiérové nebo konečně interpretuje štětcem nebo leptem hlavy herecké, učenecké nebo básnické: vždy a všude jde mu skoro výlučně o animálně smyslouno nebo povrchově pitoreskní a plastickou stranu věci — o jevouou objektivitu, která není znepokojena žádným duševním nebo citovým, podpovrchovým životem. Kde se pokouší o psychickou intimitu nebo o sféru intelektu nebo myšlenky, nebo i jen rozechvěnějšího citového a nervového života, tam všude se ztroskotává. Zde jest mez jeho talentu, spíše robustního než silného ve vlastním tvůrčím smyslu slova. Několik vystavených drobných plastik bylo spíš kuriosních než vnitřně nutných a zákonných.

U Bernheima mladšího

v Rue Richepanse vystavoval souborně v květnu *Vuillard*, mladý umělec velmi krásných kvalit. *Vuillard* udivuje nejprve espretem a noblesou svého koloritu a pak teprve okouzluje hlubším intimním kouzlem, které se skrývá netušeno pod ním. Kdo navštívil před půl čtvrtým rokem výstavu Impresionistů ve vídeňské Secesi, pamatuje se jistě na jeho interiéry, jež si zastavily na dlouho člověka bohatstvím malířských emocí, které věděly sdělit. Byl to nevyrovnatelný malíř moderního pokoje, zvláštní atmosféry *zabydlenosti*, který dovedl vycílit život věcí a jejich řeč sotva postižitelnou a dokonce již ne přenosnou do literárního jazyka. Nyní umění jeho, tehdy ještě více napovídavé, jako by slilo a šlo za *větším* výrazem. Jsou tu interiéry zaplněné velikým uměním prostorným, složitě a rafinovaně myšlené, které žádají myšlenkovou práci i od diváka a upomínají na analogickou strunu v díle *Degasově*. Jenže kde *Degas* jest monumentální, přísný a příkrý až do drsnosti, jest *Vuillard* lyričtější, měkčí, stále náladě obětující. Jeho mosaiková technika jako by šla stále ještě za teplými detaily, které okouzlují a poutají jako šťastné nálezy.

Dále jest zde několik pokusů o portrét, které však, zdá se mně, nedosáhly toho, co chtěly. Člověk vypadnul tu trochu nábytkově, jest příliš složkou interiérové

nálady, než aby se mu dostalo té koncentrace, které portrét ve vlastním smyslu slova žádá.

Několik velikých dekorativních panneaux — parky s chůvami a dětmi — ukazují umění Vuillardovo se strany nejšťastnější: to je naplněné rytmem a životem linie i prostoru, duchaplné a vzletné při náležitě hutnosti.

Posléze několik krajin, které jsou sama esence a sám básnický charme, sama sugesce a sám pel. Z toho, co jest tu zhuštěno umění a ducha na čtverečném decimetru, mohly by žít celé kilometry maleb našich průměrných těžkopádných krajinářů, kteří přírodu spíše spásají, než malují.

V galerii Bernheim jeune

v rue Richepanse velmi zajímavá výstava *Chamaillarda*, věrného žáka Gauguinova, silného, prostého, pravdivého krajináře Bretagne, který se učil svojí esteticí i technice u mistra v Pont-Aventu. Jeho naivně bohatá paleta polévá jakousi slavnostní velikostí i nejprostší krajinu založenou na zjednodušujícím zření, na architektonice pevné linie. Vedle motivů bretoňských vystavuje i obrazy z Touraine a z Pyrenejí. — V galerii Vollardově výstava ruského malíře v Paříži žijícího, *Tarchova*, ukázala tento krásný, výbojný talent ryze malířského nervu na postupu.

V *Havru* učiněn byl významný a šťastný pokus umělecké decentralisace. Skupina umělců, k níž náleží m. j. Bonnard, Cross, Denis, Girieud, Guérin, Guillaumin, Jourdain, Manguin, Matisse, Gaston Prunier, Vuillard a Signac, uspořádala v radnici významnou výstavu, k níž přispěli i Monet, Redon a Renoir, a jež se setkala s pěkným úspěchem.

V galerii *Weillové* vystavovalo v poslední době několik mladých talentů s velmi pěkným zdarem; jsou to zvláště Dufrenoy a Girieud, pak Bouche a Emile Roustan.

V galerii *Druetově* stojí za zaznamenání výstava *Eugena Bocha*, který se nese za velikorysou dekorativností, za harmonickými komposicemi velikých přírodních dojmů; jeho linie, třebaš čerpaná z přírody, píše i hluboký vnitřní vztah autorův k sujetu; malíř dovede vložit do ní něco ze svého intenzivního vnitřního života, ze svojí opravdové melancholie.

Obvyklá výroční výstava Německého uměleckého svazu

(spojených německých Secesí), tentokráte do Výmaru položená, nepřesahuje vcelku slušné průměrné úrovně, ano někdy jí ani nedosahuje. Němci stále ještě provádějí leccaké sentimentálně naivní žonglérství, jen aby se vyhnuli tvrdému oříšku: *silné a celé malbě*, která platí sama sebou a nese v sobě samé důvod svého bytí. Různé koketování archaistickolyrické má přenést přes unum necessarium — tak u Vogelera, tak u Oskara Zwintschera z Drážďan, tak u jiných. Úroveň výstavy nesou starší malíři více méně hotoví, tak Trübner, tak Ludwig von Hofmann (jemný obraz koupajících se hochů), tak Zügel (dobrý animalista), tak Max Liebermann (s novým velmi šťastným řeckým krámem — malbou plnou nervy). Doře Hitzové podal se

tentokrát velmi šťastný kus: portrét pí Hauptmannové — cele vyplněné plátno, bez zlomků a mrtvých míst. Lovis Corinth stále má víc bravury než vlastní síly; Breyer a Hummel učí se ovládat svoji nevelkou sféru stále pevněji; hrabě Leopold Kalckreuth jest poctivý až do těžkopádnosti — vůbec jest tato poctivost problematickou ctností mnohých a mnohých a nejen v Německu. Pankok podává některé starší práce, v nichž stojí pod vlivem Leiblovým. Amandus Faure obětuje velmi výlučně Lucienovi Simonovi. Hans Olde má dva dámské portréty těžké v přednesu a chudé kouzlem, Saša Schneider dvojí drzou a prázdnou banálností. Na této výstavě dostali se ke slovu více než jinde mladí: staré celebrity byly okupovány Londýnem, Mnichovem, Berlínem. Velikých celých talentů mezi nimi posud není, zato sem tam někdo, kdo slibuje a napůl plní. Theodor Brockhuysen stojí pod hvězdou van Goghovou — a ne ke svojí škodě. Max Beckmann v mladých mužích na mořském břehu má touhu po rytmické monumentalitě, která se může již opřít o velmi silné malířské umění. Celkem shoduje se všeska lepší německá kritika v tom, co první snad vycítili a pověděli Meier-Graefe a Karl Scheffler: německé malbě schází stále ještě *vlastní umělecká potence*: zřídka kdy jde se nad početnou výrobu a rozšafnou pracovitost. Karl Scheffler mluvil kdysi o „selské malbě, která vzniká a zaniká bez přízně Mus“. Dnes *Muther* soudí stejně a píše jen novou variantu k soudu Schefflerovu:

„Výmarská výstava čpí silně kompromisem. Kdybych byl lázán jako amateur po svém mínění, musil bych říci, že jest zde jen velmi málo zajímavých děl. V čem to jen vězí, že německé umění často bývá tak zoufale nudné? Zajisté ne v umělcích. Spíše v čemsi jiném, co jest — právě německé. Jako naše noviny bývají plny rozšafně psaných, ale bezpoutových feuilletonů, tak naše výstavy plní se rozšafně malovanými, ale bezduchými obrazy. Nejčastěji chybí našim malířům esprit štětece, který se vznáší nad věcmi. Synthesa, kondensace motivu, svedení v podstatně se jim nedaří. Dostanou se zřídka nad prozaickou tíhu, nad solidní podání skutečnosti ve smyslu banálního naturalismu. Jediná kresba Guysova nebo Daumierova stojí mně z tohoto důvodu — jako výtažek kvintesence — výš než sedm osmin obrazů ve Výmaru spojených.“

Mezinárodní umělecká výstava mnichovské „Secese“ 1906

potvrzuje mně jen znova, co cítím již dávno: že cíle, které si položili příliš blízko příliš obratní, jsou naplněny a že teprve nyní cítí se náležitě jich malost a roste jistota, že by bylo bývalo lépe, kdyby nebyly nikdy ani kladeny. Postavíš-li se na stanovisko *technické zručnosti a hotovosti*, má snad výstava slušnou úroveň — ale co jest tím získáno? Nic než poznání, že technika smí býti jen podmínkou a předpokladem (nevyhnutelným, ovšem) — kde jest *vice*, znamená pak *málo*, zoufale málo, hotově nic. Mnichované malují dnes většinou dobře s jakousi hotovostí a soběstačností — a přitom nebo *proto* málo charakterně, málo umělecky, málo tvořivě, levně a pohodlně. *Bravura* má nahradit sílu a zatím nedovede než oklamati velmi nevědomé. Lidé rozhánějí se k širokým útokům a — odkrývají jen nedostatek a chudobu hlubších potencí i tvárných i duševních, Lidé, které by mohla zachránit